

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Krenka, Ph.D., a soudců JUDr. Moniky Vackové a JUDr. PhDr. Filipa Havrdy ve věci

žalobce: ; IMPERIA Real Estate & Consulting s.r.o., IČO 05419115

sídlem [adresa]

zastoupen advokátem Mgr. [jméno] [příjmení]

sídlem [adresa], [PSČ] [obec a číslo]

proti;

žalovanému:

; [jméno] [příjmení], narozený dne [datum]

bytem [adresa]

zastoupený advokátem Mgr. [jméno] [příjmení]

sídlem [adresa]

o zaplacení 51 000 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 8. června 2022, č. j. 44 Cm 14/2020-709,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se potvrzuje.
- II. Žalobce je povinen nahradit žalovanému náklady odvolacího řízení ve výši 8 324,80 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalovaného.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem uvedeným v záhlaví soud prvního stupně zamítl žalobu o zaplacení částky 51 000 Kč s příslušenstvím (výrok I) a uložil žalobci nahradit žalovanému náklady řízení ve výši 72 034,26 Kč (II. výrok).

2. Rozhodl tak o žalobě, kterou se žalobce jako věřitel dlužníka NETLANDIA s.r.o., IČO 04872444, se sídlem [adresa] (dále též jen „dlužník“ nebo „společnost NETLANDIA“) domáhal z titulu zákonného ručení podle § 159 odst. 1 a 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), po žalovaném jako bývalém jednateeli společnosti NETLANDIA úhrady části své pohledávky. Pohledávka v celkové výši 1 086 000 Kč, za kterou má žalovaný ručit, byla přiznána právnímu předchůdci žalobce rozsudkem Okresního soudu v Klatovech ze dne 4. 4. 2018, č. j. 4 C 118/2017-119. Žalobci byla postoupena, v exekučním řízení byla vymožena jen malá část jistiny (24 156,15 Kč), zbývajících plnění se však žalobce nemůže na dlužníkovi domoci, neboť dlužník nemá prakticky žádný majetek, jak bylo posléze zjištěno v průběhu insolvenčního řízení vedeného Krajským soudem v Plzni pod sp. zn. 54 INS 2752/2020 (prohlášený konkurz byl pro nedostatek majetku dlužníka zrušen). Dne 1. 6. 2021 byla společnost NETLANDIA vymazána z obchodního rejstříku. Předpokladem vzniku zákonného ručení žalovaného je podle žalobních tvrzení skutečnost, že žalobce způsobil společnosti NETLANDIA škodu tím, že jako její statutární orgán v období od 3. 3. 2016 do 31. 12. 2016 na základě vystavených faktur v rozporu s povinností jednat jako řádný hospodář dal v souvislosti s vývojem softwaru, tzv., projektem NETLANDIA, pokyn k úhradě částek v celkové výši 1 185 300 Kč, aniž by za to společnost NETLANDIA obdržela odpovídající protiplnění.

3. Žalovaný v průběhu řízení pomocí celé řady různých argumentů zpochybňoval, že by při výkonu své funkce nejednal jako řádný hospodář. Bránil se mimo jiné námitkou promlčení vztahující se k případné pohledávce na náhradu škody, kterou by vůči němu, jak žalobce tvrdí, měla společnost NETLANDIA.

4. Soud prvního stupně se nejprve zabýval právě touto námitkou promlčení. Ztotožnil se totiž z názorem plynoucím z odborné literatury (srov. [příjmení], [příjmení]: Některé důsledky porušení péče řádného hospodáře (nejen) v judikatuře českých soudů, Obchodněprávní revue 3/2021, s. 153 an.), podle něhož dojde-li k promlčení nároku právnické osoby na náhradu jí vzniklé škody, musí mít člen voleného orgánu možnost se námitkou této skutečnosti ubránit povinnosti plnit na pohledávku věřitele. Není-li člen voleného orgánu v důsledku promlčení povinen nahradit způsobenou škodu, nemůže být ani povinen plnit ji z titulu zákonného ručení podle § 159 odst. 3 o. z.

5. Vyšel ze zjištění, že žalovaný byl jednatelem dlužníka od 3. 3. 2016 do 1. 6. 2021 (do zániku dlužníka). V roce 2016, kdy byly proplaceny uvedené faktury, měl dlužník dva jednatele, a to žalovaného a Mgr. [jméno] [jméno] (od 27. 6. 2016 do 18. 4. 2017), a též více společníků, z nichž majoritním (s obchodním podílem 50 %) byl v době od 29. 6. 2016 až do zániku dlužníka původní věřitel v tomto řízení uplatněné pohledávky JUDr. [jméno] [příjmení], LL.M. Dovodil, že právo na náhradu škody mohly tudíž vůči žalovanému za společnost NETLANDIA uplatnit další osoby, zejména druhý jednatel [příjmení] [jméno] [jméno], nebo podle § 157 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb.,

o obchodních korporacích, též majoritní společník JUDr. [jméno] [příjmení], LL.M., který ostatně žalovaného k náhradě vzniklé škody dopisem ze dne 16. 11. 2017 také vyzval. Žalobce totiž ani netvrdil, že by se tyto osoby na vzniku škody jakkoli podílely, naopak druhý jednatel [příjmení] [jméno] byl do společnosti majoritním společníkem dosazen za účelem kontroly činnosti žalovaného jako jednatele. Z provedeného dokazování zároveň vyplynulo, že majoritní společník měl již v polovině roku 2016 pochybnosti o existenci „projektu Netlandia“, v souvislosti s nímž byly v průběhu roku 2016 sporné peněžní prostředky vyplaceny třetím osobám. Žalobce ani netvrdí, že by o hrazení sporných částek majoritní společník nevěděl. Z e-mailové komunikace z července 2016 pak vyplývá, že na e-mailovou adresu [email] a s oslovením „[příjmení]“ žalovaný zasílal vyúčtování financí a další informace o výplatách. Podle soudu prvního stupně však ani není

podstatné, kdy majoritní společník nabyt jistotu, že nebyl dán právní důvod k vyplacení sporných částek, podstatné je, že se o tom při náležité pečlivosti on i Mgr. [jméno] měli a mohli dozvědět. Přístup ke všem podkladům měli. Promlčecí doba ohledně jednotlivých vyplacených částek vzhledem k uvedenému počala běžet nejdříve dnem 27. 6. 2016 (den vzniku funkce jednatele Mgr. [jméno] [jméno]) a nejpozději datem vyplacení poslední částky, tj. nejpozději dnem 31. 12. 2016, resp. přesněji 14. 11. 2016, kdy byla podle zjištění soudu prvního stupně zaplacená poslední částka. Soud prvního stupně s odkazem na ustanovení § 619, § 620 odst. 1 a § 629 o. z., z nichž předtím citoval, dovodil, že tříletá promlčecí doba ve smyslu těchto zákonných ustanovení uplynula nejpozději dne 31. 12. 2019, resp. v návaznosti na poslední vyplacenou částku dne 14. 11. 2019. Žaloba byla podána dne 12. 2. 2020, je zjevně opožděná, jako takovou ji soud prvního stupně zamítl a nezabýval se proto další argumentací účastníků vztahující se k předpokladům odpovědnosti statutárního orgánu za škodu způsobenou obchodní korporací, ani k těmto předloženými důkazy.

6. K žalobcovým výhradám vztahujícím se k námitce promlčení žalovaným vznesené soud prvního stupně doplnil, že v řízení nezjistil žádné skutečnosti, pro které by námitka promlčení v daném případě byla v rozporu s dobrými mravy. Žalobce v tomto směru ani přes poučení soudu nedoplnil tvrzení, z nichž by bylo možno rozpor s dobrými mravy dovodit. Nebylo tvrzeno, ani z dokazování nevyplývalo, že by žalovaný druhému jednateři [příjmení] [jméno] či majoritnímu společníkovi např. provedené platby zamlčoval nebo by jinak bránil jejich kontrole či kontrole účetnictví.

7. Proti rozsudku soudu prvního stupně se žalobce včas odvolal. Namítá nesprávné právní posouzení věci, nedostatečná skutková zjištění i nepřezkoumatelnost rozsudku soudu prvního stupně. Vymezuje se vůči jeho závěru o právních důsledcích promlčení pohledávky na náhradu škody způsobené žalovaným společností NETLANDIA, opírající se o pouhý článek v odborné literatuře. Je přesvědčen, že otázku promlčení ve vztahu k této škodě soud prvního stupně zkoumat neměl, zákonnou podmínkou pro vznik ručení podle § 159 odst. 3 o. z. je pouze skutečnost, že statutární orgán společnosti vzniklou škodu neuhradil. Žalobcova pohledávka vůči dlužníkovi, kterou uplatnil touto žalobou, dosud promlčena není, v té souvislosti soud prvního stupně vytýká, že nevyložil, zda ustanovení § 2025 odst. 1 o. z., podle něhož se právo věřitele vůči ručiteli nepromlčí před promlčením vůči dlužníkovi, se aplikuje i ve vztahu k § 159 odst. 3 o. z. Sám argumentuje ve prospěch závěru, že není-li promlčena jeho pohledávka vůči dlužníkovi, nemůže být promlčen ani akcesorický závazek žalovaného. Závěr soudu prvního stupně by popíral nejen obecnou právní úpravu ve vztahu k ručení podle § 2018 až 2028 o. z., ale zejména smysl sankčního ručení podle § 159 odst. 3 o. z. Pohledávka společnosti NETLANDIA na náhradu škody za žalovaným ostatně ani promlčena není, nejsou totiž správné skutkové závěry soudu prvního stupně týkající se vědomosti druhého jednatele [příjmení] [jméno] o vzniklé škodě, ani předpoklad, že zájmy Mgr. [jméno] nebyly v rozporu se zájmy společnosti NETLANDIA. Určení počátku běhu subjektivní promlčecí doby považuje za problematické a nedostatečně odůvodněné, a to s přihlédnutím k tomu, kolika různými skutky žalovaný, ale i Mgr. [jméno], porušovali svou povinnost péče řádného hospodáře. Podle jeho názoru se společnost NETLANDIA mohla kvalifikovaně dozvědět o škodě nejdříve 6. 2. 2020, neboť tehdy se o ní mohl dozvědět její insolvenční správce, teprve tehdy mohla tudíž začít běžet subjektivní promlčecí lhůta. Žalobce se obsáhle vymezuje i vůči závěru soudu prvního stupně, že námitka promlčení vznesená žalovaným není v rozporu s dobrými mravy.

8. Žalovaný považuje rozsudek soudu prvního stupně za správný, navrhuje ho potvrdit. Žalobcovo stanovisko založené na obecných ustanoveních o ručení jako nesouvisející s touto konkrétní věcí odmítá. Ztotožňuje se s názorem autorů shora uvedeného článku z Obchodněprávní revue č. 3/2021, z něhož vyšel soud prvního stupně, a argumentuje zákonnými předpoklady vzniku ručení voleného orgánu právnické osoby podle § 159 odst. 3 o. z. Připomíná obdobný názor vyjádřený v komentáři k zákonu o obchodních korporacích ([příjmení], [jméno] a spol., Zákon o

obchodních korporacích, 1 vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 141), k němuž se připojila i soudní praxe, a z něhož vyplývá, že v důsledku zániku povinnost člena statutárního orgánu k náhradě škody obchodní korporaci zaniká bez dalšího jeho ručitelství závazek vůči věřitelům obchodní korporace. Vznesení námitky promlčení práva na náhradu škody považuje vzhledem k dikci § 609 o. z. jen za zvláštní způsob zániku této povinnosti. Co se týče osoby oprávněné vymáhat škodu za právnickou osobu, zdůrazňuje mimo jiné, že kromě druhého jednatele [příjmení] [jméno] měla společnost též většinového (50%) společníka JUDr. [jméno] [příjmení], právního předchůdce žalobce. Částky, které mají představovat škodu společnosti způsobenou, byly transparentně převedeny z účtu společnosti NETLANDIA v průběhu r. 2016 (naposledy v listopadu uvedeného roku),

o čemž se druhý jednatel i většinový společník měli a mohli dozvědět nejpozději ke konci uvedeného roku, což bylo prokázáno řadou listinných důkazů. Žalovaný neučinil nic, co by zakládalo rozpor jím vznesené námitky promlčení s dobrými mravy. Byl to naopak právní předchůdce žalobce [příjmení] [příjmení], který byl současně většinovým společníkem společnosti NETLANDIA, kdo zanedbal ochranu svých práv.

9. Odvolací soud věc projednal podle § 212 a 212a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále „o. s. ř.“), v mezích podaného odvolání, včetně řízení, které napadenému rozhodnutí předcházelo. Odvolání není důvodné.

10. Soud prvního stupně měl pro své rozhodnutí dostatek skutkových zjištění, s nimiž se odvolací soud ztotožňuje a na něž pro stručnost odkazuje. Sdílí rovněž právní závěr soudu prvního stupně i argumenty (včetně odkazů na relevantní judikaturu Nejvyššího soudu), o něž soud prvního stupně své rozhodnutí opřel. Také na ně lze pro stručnost odkázat a k žalobcovým odvolacím námitkám lze dodat pouze následující:

11. Žalobcův argument, že soud prvního stupně nevyložil vztah § 2025 odst. 1 o. z. a § 159 odst. 3 o. z., nemůže obstát za situace, kdy je rozhodnutí soudu prvního stupně založeno na závěru, že nejsou splněny zákonné předpoklady ručení žalovaného za žalobcovu pohledávku podle § 159 odst. 3 o. z. Žalovaný totiž, jak správně připomněl i soud prvního stupně ve svém rozhodnutí, v řízení nevznesl námitku promlčení vůči žalobcově pohledávce přiznané pravomocným rozhodnutím soudu (a tudíž dosud nepromlčené – srov. § 640 o. z.), jejíž úhrady se žalobce v tomto řízení domáhá po žalovaném jako ručiteli. Žalovaný svou námitku promlčení vztáhl pouze k pohledávce na náhradu škody, kterou měl podle žalobních tvrzení způsobit společnosti NETLANDIA. Svou námitkou zpochybňoval existenci předpokladů pro trvání zákonného ručení podle § 159 odst. 3 o. z., jsa přesvědčen, že není povinen nahradit dlužníku škodu, kterou žalobce tvrdí, protože společnost NETLANDIA své právo na náhradu škody vůči němu včas neuplatnila, její právo se proto promlčelo a povinnost žalovaného k náhradě škody tím zanikla.

12. Podle ustanovení § 159 odst. 3 o. z. nenahradil-li člen voleného orgánu právnické osobě škodu, kterou jí způsobil porušením právní povinnosti při výkonu funkce, ačkoli byl povinen škodu nahradit, ručí věřiteli právnické osoby za její dluh v rozsahu, v jakém škodu nenahradil, pokud se věřitel plnění na právnické osobě nemůže domoci. Z citovaného ustanovení vyplývá, že jedním z předpokladů vzniku a trvání zákonného ručení statutárního orgánu za dluhy právnické osoby je existující povinnost k náhradě škody způsobné při výkonu funkce. Podle § 609 věty první o. z. však platí, že nebylo-li právo vykonáno v promlčecí lhůtě, promlčí se a dlužník není povinen plnit. Je-li v soudním řízení promlčení namítnuto, promlčené právo nelze věřiteli přiznat (§ 610 odst. 1 věta první o. z.).

13. Důsledky této zákonné úpravy vedly autory již zmiňovaného článku zveřejněného v Obchodněprávní revue 3/2021 k závěru, že není-li člen voleného orgánu v důsledku promlčení povinen nahradit způsobenou škodu, nemůže být ani povinen plnit ji z titulu zákonného ručení podle § 159 odst. 3 o. z. Bylo-li právo na náhradu škody promlčeno dříve, než věřitel podal žalobu na zaplacení pohledávky za právnickou osobou členem voleného orgánu z titulu zákonného ručení,

bude námitka (promlčení) žalovaného člena voleného orgánu úspěšná. Odvolací soud s těmito závěry bez výhrad souhlasí. V důsledku promlčení práva na náhradu škody právnické osoby vůči jejímu volenému orgánu totiž zanikl jeden z předpokladů existence zákonného ručení podle § 159 odst. 3 o. z., jímž je povinnost nahradit obchodní korporaci vzniklou škodu.

14. Odvolací soud považuje za správný též závěr soudu prvního stupně o počátku i konci běhu subjektivní promlčecí doby. Soud prvního stupně správně vyšel z ustanovení § 619 odst. 2 o. z., podle něhož je pro počátek běhu promlčecí doby určující, kdy se o okolnostech pro počátek jejího běhu rozhodných měla a mohla dozvědět oprávněná osoba (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1510/2019), za oprávněnou osobu označil druhého jednatele společnosti a jejího většinového společníka s tím, že jejich zájmy nebyly v rozporu se zájmy společnosti.

15. Oproti mínění odvolatele považuje odvolací soud argumenty soudu prvního stupně podporující uvedený závěr za logické a přesvědčivé. Připomíná jen v té souvislosti, že v řízení bylo prokázáno, že v době vzniku tvrzené škody (v době jednotlivých plateb učiněných, jak zjištěno, od června 2016 do 14. 11. 2016 převodem z účtu) měla společnost NETLANDIA většinového společníka JUDr. [příjmení], který byl současně původním věřitelem v tomto řízení uplatněné pohledávky. Společnost měla též od 27. 6. 2016 do 18. 4. 2017 dalšího jednatele [příjmení] [jméno], který byl většinovým společníkem pověřen, aby „hlídal“ společníkovy investice do společnosti NETLANDIA, resp. do projektu (softwaru) NETLANDIA, který tato společnost vyvíjela.

16. Zájmy společníka a jednatele, který měl na základě společníkových instrukcí dohlížet na to, jak druhý jednatel (žalovaný) pečuje o společníkovy investice do společnosti, z povahy věci nemohou být v rozporu se zájmy takové společnosti. Společník JUDr. [příjmení] a jednatel [příjmení] [jméno] zjevně byli těmi, kdo mohli vůči žalovanému uplatnit škodu společnosti vzniklou (srov. např. již soudem prvního stupně zmiňovaný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. 29 Cdo 3688/2011). Bylo dále prokázáno, že v srpnu 2016 začal mít společník pochybnosti o návratnosti své investice a přestal projekt financovat. Společníkem však zůstal, stejně tak Mgr. [jméno] zůstal jednatelem dlužníka. V řízení nebylo prokázáno (nikdo ani netvrdil), že by většinový společník či Mgr. [jméno] jako jednatel neměli přístup k účtu společnosti, že by nemohli sledovat stav na účtu společnosti. Přístup na bankovní účet v r. 2016 ostatně byl standardně možný on-line. Při běžné pečlivosti a opatrnosti se tudíž o platbách, které považují za škodu (protože za ně předtím nebylo poskytnuto odpovídající protiplnění), mohli dozvědět takřka bezprostředně poté, co byly platby uskutečněny. Oba uvedení tak mohli mít průběžné informace o všech platbách, včetně poslední z nich uskutečněné 14. 11. 2016, mohli tak mít nejpozději ke konci listopadu 2016 vědomost o škodě i o osobě povinné k její náhradě (§ 620 odst. 1 o. z.). Jejich prostřednictvím se o okolnostech rozhodných pro počátek běhu promlčecí doby mohla dozvědět společnost NETLANDIA (§ 619 odst. 2 o. z.), své právo na náhradu škody však vůči žalovanému neuplatnila v tříleté promlčecí lhůtě (§ 629 odst. 1 o. z.), což žalovaný v řízení namítl. Právo společnosti NETLANDIA na náhradu škody se promlčelo před podáním žaloby, ke dni zahájení řízení tak žalovaný neměl povinnost k její náhradě, podle § 159 odst. 3 o. z. tím zanikl jeho ručitelský závazek opírající se o existenci žalobcem vyličené škody.

17. Odvolací soud konečně nepovažuje za relevantní ani námitku žalobce, že promlčení bylo žalovaným namítáno v rozporu s dobrými mravy. Je třeba připomenout, že odepření práva uplatnit námitku promlčení je významným zásahem do principu právní jistoty. Takový zásah může být odůvodněn pouze zcela mimořádnými okolnostmi konkrétní věci, které však v daném sporu shledány nebyly. V řízení nebylo prokázáno, že by uvedená námitka byla učiněna s cílem (přímým úmyslem) způsobit žalobci, resp. jeho právnímu předchůdci újmu (srov. např. rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 12. listopadu 2014, sp. zn. 31 Cdo 3931/2013). Nebylo prokázáno ani, že by tohoto institutu žalovaný zneužil na úkor druhé strany řízení, která marné uplynutí promlčecí doby nezavinila. Lze připomenout, že JUDr. [příjmení] byl, resp. měl být o existující škodě vzniklé společnosti NETLANDIA, kterou

tvrdí, jako většinový společník této společnosti informován, a jako osoba práva znalá si musel být dobře vědom důsledků spojených s neuplatněním práva v promlčecí lhůtě, stejně jako zásady, že práva náleží bdělým.

18. Z důvodů uvedených shora odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný, včetně výroku o nákladech řízení, podle § 219 o. s. ř. potvrdil.

19. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. Žalovanému, který měl v odvolacím řízení úspěch, a má proto právo na náhradu nákladů řízení, vznikly v odvolacím řízení náklady za zastoupení advokátem, jejichž výše byla určena podle § 6 odst. 1, 7 odst. 6 a § 8 odst. 1, 11 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, advokátního tarifu. Zástupce žalovaného učinil v řízení před odvolacím soudem celkem 2 úkony právní služby (písemné vyjádření k podanému odvolání a účast na soudním jednání). Za každý z těchto úkonů mu náleží odměna ve výši 3 140 Kč, k odměně byla připočtena paušální náhrada 2x po 300 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu a podle § 137 odst. 3 písm. a) o. s. ř. též 21% daň z přidané hodnoty ve výši 1 444,80 Kč. Celková výše nákladů odvolacího řízení je 8 324 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat dovolání ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení, při splnění podmínek uvedených v ustanovení § 236 a násl. o. s. ř. k Nejvyššímu soudu prostřednictvím soudu prvního stupně.

Praha 24. ledna 2023

JUDr. Michal Krenk Ph.D.
předseda senátu